

REVISTA ECONOMICĂ.

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC.

Organul oficial al „SOLIDARITĂȚII”, asociațiune de institute financiare și însoțire

Apare odată pe săptămână.

Membri ai asociațiunii „SOLIDARITATEA” sunt:

Agricola (Ecica), Agricola (Hunedoara), Agricola (Lugos), Agricola (Sebeșul-săsesc), Albina, Ancora, Ardeleana, Arieșana, Arina, Armonia, Auraria, Aurora (Baia-mare), Avrigeana, Bănățana, Banca Poporală (Caransebeș), Banca Poporală (Dej), Banca Poporală (Arpașul-inf.), Beregsana, Berzovia, Bihoreana, Bistrițana, Bocșana, Brădetul, Buciumana, Cassa de împrumut ca însoțire (Sicaz), Cassa de păstrare (Mercuria), Cassa de păstrare (reuniune) (Săliște), Câmpiana, Cârțișoreana, Chiorana, Chiseleana, Codreana, Cod. 1, Comuna, Concordia (T.-Uzdin), Cordiana, Coroana (Bistrița), Coroana (Timișoara), Corvineana, Creditul, Crișana, Cugiereana, Decebal, Detunata, Loina, Drăganul, Dunăreana, Economia (Cohalm), Economul, Făgețana, Frăția, Frățietatea, Furnica, Geogheana, Gloria, Grănițeru, Hațegana, Hondoleana, Însoțire de credit (Veștem), Institut de credit (Mehadia), Institut de credit (Gavoșdia), Isvorul (Sângeorgiu), Isvorul (Sebeșul-inf.), Iulic, Lăpușana, Ligediana, Lipovana, Luceafărul, Lumina, Mărgineana, Mercur, Mielul, Minerva, Munteana (Corniareva), Murășiana, Murășianul, Maramurășana, Nădlăcana, Negoiul, Noiana, Olteana, Oraviciana, Orientul, Panciovana, Patria, Piatra, Plugarul (Cacova), Plugarul (Săcădate), Poporul (Lugos), Poporul (Săliște), Porumbăceana, Progresul, Reuniunea de împrumut și păstrare (Ilva-mare), Riuereana (Cap.-Mândștur), Săcana, Sătmăreana, Sebeșana (Caransebeș), Sebeșana (Sebeșul săsesc), Secășana, Selăgeana, Sentinela, Șercăiana, Sylvania, Speranța (Hosman), Steaua, Șoimul (Uioara), Târnavăana, Țibleşana, Timișana, Ulpiana, Unirea, Vatra, Victoria, Viitorul, Voileana, Vlădeasa, Vulturul (Sănmărtin), Vulturul (Tășnau), Zărândeana, Zlăgnea.

Prețul de prenumărare:

pe 1 an K 12—, pe 1/2 an K 6—

Rédactor responsabil:

CONSTANTIN POPP.

Taxa pentru inserțiuni:

de spațiul unui cm² câte 10 file.

Pauperismul la poporul nostru și combaterea lui.

II.

În articolul nostru din Nr. 29 al «Revistei Economice», am semnalat pauperismul ca unul dintre cele mai însemnate pericole social-economice ce amenință poporul nostru. Tot în acel articol am arătat, că pentru stavilirea acestui pericol va trebui să întreprindem o acțiune sistematică și cu mijloace eficiente, dacă voim să obținem rezultate pozitive. Iar ca mijloace am recomandat: pe deoparte îndreptarea generațiilor, ce se ridică și pe alte cariere — industriale și comerciale — mai rentabile și pe de altă parte conservarea, îmbunătățirea și înmulțirea proprietăților noastre fonciare.

Am știut, că prin spusele noastre nu am adus nimic nou în discuțiune. Căci tendința de a ne îndrepta o parte a populației noastre și pe alte cariere, decât cele agricole, a existat și există și acum, iar râvna de a ne conserva și înmulți proprietatea de pământ e de multă vreme una dintre calitățile poporului nostru. Recunoaștem deci cu plăcere meritele celorce s'au gândit să ne crească profesioniști liberi, ca meseriași și neguțători și nu vom contesta nici când rezultatele dobândite sub acest raport cu deosebire de reuniunile noastre de sodali. Și iarăși nu vom fi ingrati nici față de acțiunile — multe-puține — câte s'au întreprins pentru procurări de nouă proprietăți de pământ. Dar cu toate acestea, credem că nu ni se va lua în nume de rău, dacă cutezăm să

afirmăm, că, cu cât și cum s'a lucrat până acum în aceste direcții și pentru acest scop, nu putem să fim mulțumiți. Nu, pentru că suntem departe de a ne fi ajuns — fie și numai în minimă parte — scopul. Cu meseriașii, ce ni i-am format — căci neguțători, putem zice, nu avem — n'am împedat întru nimic pauperismul, iar proprietățile de pământ procurate, au urmat numai întâmplător și cu mijloace mai mult decât modeste. Ori, în chipul acesta chestiunea pauperismului nu a putut fi rezolvită. Pentru aceasta este nevoie — cum am spus mai sus — de acțiuni sistematice și de mijloace eficiente. Să le vedem.

* * *

Când am zis îndreptarea populației și a generațiilor, ce se ridică spre ocupațiuni industriale și comerciale, nu am înțeles atât formarea de meseriași, de mici industriași, cari azi — în era producției prin fabrici — aproape și-au pierdut rațiunea de a mai exista, ci am înțeles pregătirea noastră pentru a îmbrățișa tot felul de întreprinderi, fie industriale, fie comerciale. Întreprinderile sunt nenumărate și a le înșiră la acest loc ar fi poate lucru de prisos. Le vedem la fiecă pas, însă, durere, întreprinse tot prin străini. Industria lemnului, a morăritului, cea de zidire, de transport, de fabrici teritoriale etc. ne sunt aproape necunoscute. Pe aceste și alte asemenea terene avem să ne aplicăm puterile, dacă voim ca să ne ajungem scopul. Aci acțiunea noastră, dacă va succeda, ceea ce nu ne îndoim, va aduce bunăstare, prosperare și independență economică și socială și nu meseriași asupriți și stângeți de producția de fabrică.

Dar, poate ne va întrebă cineva, cum să ajungem la întreprinderi? Prin muncă și cu capital. Va trebui să ne pregătim oameni și să ne îngrijim de capital. La pregătirea oamenilor au să concurgă toate instituțiile noastre culturale, sociale și economice. Stipendii și ajutoare să se dea îndeosebi acelor, cari doresc a îmbrățișa carieri tehnice, comerciale și industriale. Pe tinerii noștri să-i îndemnăm a merge în străinătate pe la întreprinderi speciale de tot felul. Nu numai să-i îndemnăm, dar să-i și ajutăm. Și aci băncile noastre ar face un lucru foarte bun, dacă — amăsurat referințelor din singuraticile ținuturi — ar stipendia tineri spre acest scop. Am putea trimite în fiecare an câteva zeci de puteri dornice de lucru și înaintare. Având puteri pregătite, întreprinderile vor urma de sine. Capital se va găsi fără greutate, mai cu seamă dacă oamenii, ce le vor iniția, vor da garanții de pricepere specială. Despre aceasta suntem siguri.

De multă vreme însă se tot zice, că băncile să ne facă și întreprinderi. Noi — din contră — zicem, că suntem prea mulțumiți, dacă ele vor contribui să ne pregătim oameni pentru întreprinderi și pe aceste să le lăsăm să se formeze de sine și cu mijloacele ce li-se vor oferi. Și nici nu se poate altcum. Băncile noastre, cari administrează aproape 180 milioane coroane capitaluri străine — depuneri și credite de tot felul — nu se pot angaja în întreprinderi, industriale și comerciale, căci aceste sunt împreunate adeseori cu rizic. Dacă e vorba ca băncile noastre să-și păstreze capitalurile la cari au ajuns, vor trebui să rămână și de aci înainte la rolul lor modest, dar sigur de mijlocitori de credit. Întreprinderile să se facă cu alte capitaluri și băncile pot participa — în cazul cel mai bun — cu o minimă parte la singuraticile fondări. Pentru că în momentul, când băncile noastre s'ar determina fără măsură la fondări de întreprinderi, în momentul acela — după cum experiența ne-a dovedit-o aceasta și la alte popoare — ele se pot expune să piardă încrederea creditorilor și depozenților, nimicindu-le și tot ce au clădit și dobândit până acum. Prin urmare va fi bine să judecăm rolul băncilor în o eventuală reformă social-economică — cum este de ex. și cea despre care vorbim în cele precedente — mai real și să le cerem numai aceea ce pot să ne dea, fără periclitarea propriei lor existențe. Să le cerem, să le îndatorăm dacă trebuie, să ne ajute la formarea de oameni, iar întreprinderile să le lăsăm să se formeze din alte capitaluri, de cari, încredințăm pe ori și cine, avem destule. N'a fost și desigur nu va fi nici de aci înainte nici o întreprindere, care, inițiată de

oameni pricepuți și anume pregătiți, să nu-și fi putut adună capitalul necesar.

* * *

Din cele expuse până aci, credem, reese destul de clar punctul nostru de vedere în chestiunea stavilirii pauperismului prin determinarea poporului nostru și către alte profesii și îndeletniciri. Reese, că pondul principal îl punem pe pregătirea oamenilor, cari să poată iniția întreprinderi, la cari apoi să se adăpostească brațele acele de muncă ale poporului nostru, cari nu se mai pot ferici în economia agricolă proprie. Pregătirea oamenilor nu e lucru de fel greu și nici riscat. Tocmai de aceea, facem apel la băncile noastre să ieie ele o inițiativă în această privință. Să rupă câte o minimă parte din câștigurile lor și să o destineze pentru susținerea câte unui tânăr pentru a-l pregăti în scopul vre-unei întreprinderi potrivite, care s'ar putea valoră și la noi. Să plaseze tineri la diverse întreprinderi din patrie și străinătate. Prin aceasta nu se angajează la nimic și nu pierd nimic, nici chiar în cazul când acei tineri nu s'ar validita, ceace însă e aproape exchis. Locuri pentru astfel de tineri se găsesc. Servească ca exemplu faptul, că «Solidaritatea» a obținut — fără greutate deosebită — intrare pentru viitorul funcționar al biroului de informațiuni și comisiuni la două dintre cele mai mari și mai reputeate întreprinderi din capitală. De altfel va fi bine ca chestiunea pregătirii de puteri de specialitate pe terenul întreprinderilor, să o ieie în mână «Solidaritatea», intervenind la bănci să-și dea concursul pentru transpunerea ei în faptă. În chipul acesta se va face un început și vom eși din cercul nesfârșitelor discuții și idei.

* * *

Trecând după acestea la chestiunea conservării și înmulțirii proprietății noastre de pământ, ca un al doilea și foarte important mijloc pentru stavilirea pauperismului, trebuie să spunem, că pe acest teren intrarea în acțiune se poate face fără multă discuție. — Chestia este limpede. Aci trebuie puțină voință și capital. Să ne uităm ce fac alții și să căutăm să facem și noi asemenea, ori cel mult ceva acomodat împrejurărilor noastre. Exemple avem destule. Aci este de exemplu acțiunea compatrioților noștri Sași și — mai puțin — și unguri pentru apărarea și înmulțirea pământului. Iar de altă parte avem acțiunea de colonizare a guvernelor. Nu voim să zicem, că așa ceva să facem și noi nesmintit. Nu. Cel mult din aceste să purcedem în o acțiune potrivită împrejurărilor și puterilor noastre. — Întrebarea este, care ar fi această acțiune?

Înainte de a răspunde la această întrebare, să ne fie îngăduit o mică digresiune. Cu cumpărarea de noi proprietăți de pământ până acum ne-am ocupat — cum am zis și mai sus — numai în mod incidental și cu mijloace modeste. În fruntea acțiunii au stat unele din băncile noastre. Acestea însă — după natura afacerilor lor — nu pot întreprinde cu succes astfel de acțiuni și nici nu e bine să întreprindă. Procurările de pământ în scop de a le transmite la alții — întocmai ca și întreprinderile — pot fi împreunate cu rizicuri și afară de aceia reclamă investiții mari, pe cari cu greu le pot suporta individualități financiare mai mici, cum sunt și băncile noastre. Ele ușor pot să sucombe sub greutatea afacerilor de acest fel. Din acest motiv, precum și pentru faptul, că nu e consult ca prin afaceri improprii comerțului de bancă, să se sdruncine încrederea creditorilor și deponenților, ținem că acțiunea pentru conservarea și înmulțirea proprietății de pământ nu se poate face prin băncile, ce le avem. Se va putea face numai prin acțiuni anume și cu capitaluri potrivite. Pentru acestea trebuie să se găsească expedient și conducătorii noștri în treburi economice vor face bine dacă se vor preocupa și de această importantă chestiune. Noi din parte-ne nu o mai discutăm și nu venim nici cu proiecte, de cari am putea număra destule. Preferim mai bine să le spună alții la loc și timp potrivit, pentru că știm din bătrâni că mâța cu clopot, nu prinde șoareci.

Atât cu privire la chestiunea pauperismului la poporul nostru. Mai mult poate nici nu e de lipsă. Să urmeze faptele.

Bilanțul semestral al „Albinei“.

După vechiul său uz primul nostru institut de bani, „Albina“, și-a publicat și în anul acesta bilanțul semestral, apărut între inserțiunile numărului nostru ultim.

În butul situației financiare încordate, ce durează neîntrerupt de aproape 2 ani, cifrele acestui bilanț, comparate cu cele ale bilanțului perioadei corespunzătoare a anului trecut sunt pe deplin satisfăcătoare. Activele totale se cifrează cu K 55.532,697 și arată față de 30 Iunie anul trecut un spor de rotund 2 milioane.

Singularității rami de afaceri active, cu excepția unuia, de mai puțină însemnătate, arată toți creșteri mai mari sau mai mici; astfel Escontul se cifrează cu K 18.038,720 (la 30 Iunie 1912 K 17.672,622). Cambiile cu acoperire ipot. arată starea de K 8.111,343, față de K 7.753,806 în 1912, iar Imprumuturile hipotecare se urcă la aproape K 13 mil. (K 12.995,017),

arătând față de 1912 o creștere de rotund K 700,000. Un spor de circa K 300,000 înregistrează și Creditele de cont-curent, cu starea lor de K 9.016,405. Reducere remarcăm numai la un singur ram de afaceri activ, la Credite personale țărănești, sistate de altcum și a căror stare este de K 1.294,366 față de K 1.828,607 în 1912.

Poziția Efecte publice, cu tot cursul redus al valorilor de bursă, prezintă starea de K 3.508,730, în creștere față de 1912 cu circa K 190,000, iar „Acții dela div. bănci“ au crescut cu K 60,254 la K 319,000.

Între activele ultimului bilanț semestral încheiat cu 30 Iunie a. c. mai figurează o sumă de K 363,948, ca „rest“ din rata ultimă din em. V-a, din care, după informațiile ce avem, au incurs în cursul lunii Iulie considerabila sumă de K 127,000, astfel că capitalul social de K 6 milioane este aproape în întregime vărsat.

Dintre pozițiile pasive ale bilanțului sunt de remarcat fondurile de rezervă, cari incl. fondul de garanție al scrisurilor fonciare, de K 560,000 se cifrează cu K 1.532,855, față de K 1.501,733 în 1912. Aci mai vin a se considera și fondul de pensiuine de K 859,162, (K 806,390) care deși cu o destinațiune specială totuș face parte din rezervele institutului și cu care acestea se urcă la aproape K 2.400,000. Depozitele spre fructificare, cari în Iunie 1912 se cifrau cu K 24.330,690, arată în ultimul bilanț semestral starea K 22.083,080, deci o reducere de rotund K 2.250,000, datorită cauzelor deobște cunoscute și ieșite la iveală în cursul timpurilor anormale financiare, prin cari trecem.

Dacă Depozitele spre fructificare arată o reducere față de perioada corespunzătoare a anului trecut, în schimb Emisiunea de scrisuri fonciare arată un spor de K 1.152,000 la K 11.146,000, cu care sumă de peste 1½ milion primul nostru așezământ financiar a venit în ajutorul celorlalte bănci ale noastre ajunse în strâmtoare în urma situației încordate a pieței de bani. Tot acestui ajutor dat cu mâna largă este a se atribui și creșterea reescontului și a poziției „Diverse conturi creditoare“ cari împreună arată starea de aproape K 12.950,000 față de K 12.340,000 rotund în 1912.

Venitul brut al semestrului I al anului 1913 este de K 1.530,075, mai mare decât în perioada corespunzătoare a anului 1912 cu rotund K 1.600,000, spor provenit în partea cea mai mare a sa din venitul mai urcat de interese (K 1.496,620 față de K 1.352,482 în 1912).

După detragerea cheltuielilor totale de K 1.201,561, din venitul brut, rezultă ca profit pe semestrul I al anului curent suma de K 328,514 (față de K 263,017 în semestrul I al anului 1912), ceea ce corespunde la o rentabilitate de 5.82%, a capitalului social vărsat de K 5.636,052.

Bancherul din provincie.

Scrisoarea XII.

Împrumuturi cambiale.

După ce ai terminat cu cambiul emis de Stan asupra lui Păun și soții și ai așezat acest schimb în portofoliu, atențiunea ți-se îndreaptă spre o afacere de escont cu totul de altă natură, care obvine destul de des în ținuturi, ai căror locuitori se ocupă mai mult cu economia de câmp.

Ion Creangă voiește să împrumute 2000 de cor. pe câteva luni (pentru el timpul nu hotărăște), și susține, că David Mierlă, care a venit cu el, e aplicat a-i accepta cambiul. Este evident, că nu Mierlă voiește să ia împrumutul, ci numai și-a promis girul, fără a-se cugeta la altceva, decât la serviciul prietenesc, ce face lui Creangă. Știi, că Creangă este om cu stare bună. Are bani dați împrumut, arândă ieftină, hârtii de valoare bune, trăiește simplu și cheltuielile îi sunt moderate. Mierlă încă are avere bună și un singur defect, își dă prea ușor subscrierea, ca să-și deoblige prietini. Fără de a mai lungi vorba, acești doi oameni sunt buni și pentru o sumă cu mult mai mare, ca cea din cambiul prezentat.

Numai cât acesta nu este schimb în adevăratul înțeles al cuvântului. Cambiul adevărat reprezintă o valoare, pe care emitentul a dat-o acceptantului. Pe când Creangă poate mulțami numai bunăvoinei lui Mierlă, că poate trasa cambiul asupra acestuia și la scadență se pregătește el însuși să achite cambiul. Cambiul e dat din Bogata și conține formula obișnuită «valoarea am primit-o». E acceptat de Mierlă și e domiciliat la bancheii tăi din Viena, cu toate că el tot atât de puțin știe despre bancheii Bănescu & Co. ca și această firmă despre el.

Cambii de specia aceasta niciodată nu sunt considerate în piața deschisă ca și cambii de model, ci ca material slab. Nu doar că un astfel de schimb nu s'ar putea niciodată reescontă. În timp de abundență, când banii sunt o povară, se va afla cine să-l esconteze cât de ieftin. Cât ce se va simți însă prima șuerătură a unui vifor în piața de bani, cambii de acest fel se vor părea ridicole reescontatorilor și le va spulbera repede vântul.

Față de soiul acesta de cambii se mai poate face și obiecțiunea, că la scadență se plătesc foarte neregulat.

Ceeace ridică cambiul între plasamentele de bancă de primul rang este, pe lângă siguranța sa, încă și promptitudinea, cu care se achită suma cambială la scadență. Din punctul acesta de vedere însă domnul Creangă — trebuie să o spunem — nu oferă nici o încredere.

Când subscrie cambiul, scadența o statoroiește numai așa pe nimerite. Dacă nu-i poți escontă cambiul pe 6 luni, se poate îndestulă — așa cugetă el — și cu trei; pentru el o lună două încoaci-încolo nu hotărăște. Datorința de a achita la scadență cambiul, nu-i apasă mai tare conștiința, ca și promisiunea, că va cerceta în decursul verei pe un amic al său.

Comerciantul este foarte simțitor și se nizuiește ca necondiționat să-și achite cambiul la scadență, altcum își nimicește creditul pentru totdeauna. D-nul Creangă însă nu vrea să știe de așa ceva. Când i-se prezintă cambiul spre plată și deneagă plata, și când i-se protestează cambiul, tot atât de indiferent este ca și

la pertractarea judecătorească. Nu poate pricepe, pentru ce atâta zarvă pentru un fleac ca și acesta, ba încă te va interpele cu mânie, că cum de i-ai făcut atâta bucluc, căci doar el om cu afaceri nu va călători numai pentru aceea la oraș ca să plătească cambiul; când pe Vinerea viitoare și așa are să vină la târg la Bănești, ori ar vrea ori nu, și atunci de bună seamă că l-ar fi regulat.

Nu este neapărat de lipsă ca și d-nul Creangă să procedeze astfel. Tot așa se poate întâmpla, ca să plătească cambiul cu o săptămână-două înainte de scadență, după cum — precum am văzut mai sus — că l-a răscumpărat cu două săptămâni după scadență, și în interval își aprinde pipa cu avizul tău de protest.

O altă însușire a cambiilor de natura aceasta este, că se reînnoiesc prea des. Dacă se apropie scadența, obligatul sau debitorul cambial, se pomenește sau se prefăce că și-a însemnat rău terminul, sau că l-au înșelat, sau că trebuie să îndeplinească o plătire neașteptată, sau că X nu poate vinde, sau alte multe scuze de felul acesta. Dacă te mulțamești cu o astfel de scuză, reînnoiești cambiul, presupunând, că până la scadență situația materială a datoratorilor și a celorlalți obligați cambiali nu a dat înspre rău.

Cambiile descrise mai sus se numesc de obicei cambii de complezanță, sau cambii trase în vânt. Dar și soiul acesta de cambii e de mai multe feluri. De exemplu trata lui Creangă asupra amicului său Mierlă, nu se poate pune într-o categorie cu acele cambii, pe cari le-a emis Frunză asupra lui Trandafir și soții. În cazul lui Creangă ai priceput numai decât afacerea, fiindcă nimeni n'a voit s'o ascundă. În cazul lui Frunză însă nu numai s'a tănuțit lucrul, ci s'a făcut și altceva, ce samănă cu înșelătoria. Cambiul lui Creangă s'ar putea numi cu mult mai bine: hârtie de împrumut (Obligație).

Se poate întâmpla însă, ca din când în când să ți-se prezinte pentru escontare și cambii, din cari să nu poți deduce felul transacției cambiale. Dacă vei căpăta spre exemplu un schimb în sumă de Cor. 950'64, pe care argăsitorul Codru, l-a emis asupra mămularului Vulpe, numai decât te vei întrebă: Oare ce contravaloare a putut să-și dea unuia altuia în cazul de față? Vulpe nu negustorește cu piei pentru încălțăminte și trebuința lui personală din acest articol, chiar și dacă am riscă presupunerea aceea exagerată, că el însuși și-ar pregăti încălțămintele, cu greu credem, că ar putea ajunge suma, care e scrisă în schimb. Se poate presupune deci, că în afacerea aceasta «valoarea» peste tot nu a figurat și că cuvintele «Valoarea am primit-o», sunt numai vorbe uzuale.

De sigur emitentul și acceptantul s'au învoit să împărțească contravaloarea acestui schimb prietenește în două părți egale și tot astfel, sprijinindu-se reciproc voiesc să procure și banii pentru regularea cambiului la scadență.

Tot asemenea dacă se întâmplă, că un client, care spre exemplu e negustor de bucate, oferă spre escontare acceptate de ale acelora a căror întreprindere cade în afară de sfera lui de activitate, iarăși se ivește întrebarea: pentru ce s'a emis acest schimb și pe ce bază? Dacă acceptantul negustorește cu cărbuni, bumbac, aramă, plumb, emitentul nu poate avea o afacere regulată în acești articlii. În cazul acesta speculează, sau el însuși sau împreună cu acceptantul.

Vei putea ști momentan cum ai să procedezi cu astfel de cambii. Împrejurarea, că există cambiile

acestea va mări interesul tău față de conturile emitenților lor, cu deosebire dacă saldurile vor figura din întâmplare pe latura stângă a conturilor.

Cu aceiași grije îți vei nota, că clienții tăi asupra cui trasează, precum vei urmări cu atenție că pe seama cui acceptează. Nu-ți va fi greu să judeci, că oare acceptează cineva mai mult decât li supoartă afacerile? Pe calea aceasta poți descoperi iregularități încă în fașe și eventual îți poți apăra clientul față de el însuși... Se poate întâmpla, ca respectivul să respingă protecția ta și dacă e om încăpăținat și sancvinic, să și protesteze contra acestui amestec al tău, și să-și achite contul supărat. S'au întâmplat însă și cazuri, că deși unul sau altul a abzis legătura, totuși mai târziu s'a pocăit și ți-a înaintat din nou ofertă pentru redeschiderea creditului. Astfel de clienți pocăiți îți vor fi chiar mulțămitori pentru denegarea anumitelor favoruri, cari dacă li s'ar fi acordat, i-ar fi adus la marginea prăpăstiei.

Acceptele personale, cari se escontează când și când de către băncile din provincie pe lângă acoperire, se aseamănă încâtva cu hârtiile de împrumut (obligațiunile). Ca valori transmisibile nu se pot considera. Nu se pot reescontă nici în timpurile de cea mai mare abundență de bani. Așadar, dacă îți vei examina pentru orientare starea pretensiunilor, atunci va trebui să numeri aceste soiuri de împrumuturi între conturile epuizate, și nici decât la portofoliul de cambii. Astfel de acceptate nu sunt altceva decât credite folosite în formă deghizată peste suma maximă votată.

Ca și la obligații, și la soiul acesta de împrumuturi îți vor cere foarte adeseori reînnoirea lor. Dacă debitorul e agronom, poate că așteaptă un târg mai bun, ca să-și poată vinde vitele și bucatele mai bine; dacă e negustor probabil că tot din acest motiv își reține marfa; dacă cineva a ridicat împrumutul pe acții, speculează la urcarea prețului acestora. De dragul adevărului trebuie să amintim însă, că se poate întâmpla și aceea, ca speranțele lor să se dovedească ca deșarte și prețurile să scadă în loc ca să se urce, așa că va fi cu mult mai consult, ca debitorii să fie deobligați față de tine, decât să-i constrângi la scadență la achitarea datoriilor. Este totdeauna cu rizic, când cineva voiește să păcălească piața.

Bancherul mai totdeauna preferă cambiul scurt față de cel lung. În prima linie rizicul e mai mic. Intre împrejurări normale falimentează mai multe firme în interval de 6 luni, decât în trei. Trebuie să concedem fără nici o intenție de a ofensă pe cineva că este totdeauna mai mare probabilitatea, că firma cea mai puternică din țară există 3 luni, decât că există 6 luni.

Al doilea: bancherul, în locul fiecărui schimb de 6 luni, tot în acest interval și tot cu atâția bani poate escontă două cambii de câte 3 luni și așa își poate învărti dublu capitalul.

Să presupunem că impegnul filialei tale e statorit la un milion. Dacă îți plasezi banii numai în cambii de câte trei luni, poți escomptă anual cambii de 4 milioane coroane. Dacă cambiile ar avea scadența de 6 luni abia ar ajunge suma jumătate.

Să presupunem mai departe, că în timp de criză de bani ești nevoit să-ți reduci reescontul, pentru că să poți replăți lunar din depozite câte 100,000 cor. Dacă se nimerește, ca să ai în portofoliu numai cambii cu scadențe lungi, acestea în decurs de o lună vor da suma de circa 150,000 de coroane. Ca să poți așadar corăspunde obligămintelor de replă-

tire amintite, e de lipsă ca să-ți restrângi reescontul față de clienții tăi la 50,000 de coroane, ceea ce ar însemna un pas, care după părerea celor mai mulți, ar fi de ajuns ca să aducă la faliment jumătate negustorie din Bogata.

Dacă însă cambiile vor avea o scadență mai scurtă, atunci suma acestora ar face lunar 330,000 cor., în care caz vei putea replăți K 100,000 din depozitele abzise și totuși ți-ar mai rămâne un rest considerabil de 230,000 coroane, pe care l-ai putea pune mai departe ca reescont la dispoziția clienților tăi. În cazul acesta ai avea chiar abundență de număr, pe când în celălalt caz te-ai nimici însuși.

Mai este de luat în considerare și faptul, că în timp de criză și lipsă de bani nu se poate reescontă nici chiar hârtia de bonitate primă — dacă are scadență de 6 luni.

Este fapt, că la nici o bancă nu este portofoliul încercat exclusiv numai cu cambii de durată scurtă sau exclusiv numai cu cambii de scadență lungă. Chiar și în cel mai îngrijit portofoliu de cambii, se vor afla cambii de categoria din urmă. Fără îndoială că este cu atâta mai bine cu cât o bancă are mai puține din soiul acesta și dacă proporția este: 10% hârtiile de durată lungă și 90% de durată scurtă, atunci bancherul va stă cu mult mai aproape de asigurarea financiară, decât dacă proporția ar fi inversă.

Contabilitate.

Din vremuri de demult, omul ca să-și poată da seamă despre activitatea sa, a fost nevoit să-și însemneze momentele mai însemnate din viață. Mai târziu cerința de-a putea controla activitatea anumitor persoane, asemenea a necesitat introducerea însemnărilor. Și în fine dorul de înaintare înăscut firii omului încă a cerut cu insistență ființa acestor însemnări.

Activitatea economică ca partea cea mai covârșitoare din viața omenirii a necesitat facerea însemnărilor, cu atât mai mult, fiind vorba de valori.

Însemnările acestea, făcute, după o anumită ordine, cuprinzând toate acțiunile și momentele cari, produc vre-o schimbare în valorile ce administrăm, fie ca moșier, neguțător, meseriaș: comună ori stat, fac laolaltă ceea ce numim azi: contabilitate.

Necesitatea dării de seamă, necesitatea controlului și posibilitatea bunei și sigurei orientări din faptele trecutului, iată cauzele, cari au produs contabilitatea.

Cerințele contabilității sunt: însemnarea momentană, în mod cronologic, a tuturor acțiunilor și momentelor, cari obvin, într'un anumit timp, în cercul unui subiect, despre care avem să purtăm socoteli, și gruparea acestor însemnări, după scopurile ce urmărim.

Însemnările în mod cronologic, le facem într'un registru numit *jurnal*, ziuar.

Gruparea însemnărilor din jurnal o facem în două direcțiuni. Deoparte le concentrăm după ramii principali de avere, astfel ca să avem o iconă clară despre situațiunea întregii averi. De altă parte le specificăm după singuraticile persoane ori obiecte, cu cari avem de-a face.

Concentrarea o facem într'un registru numit *Maeștru*, specificarea în registre numite *cărți auxiliare*.

Jurnalul este baza contabilității, pentru că el e singurul registru, în care, purtându-se paginat, putem introduce imediat dupăolaltă toate cazurile ce se referă

la averea ce-o administrăm; pentru că pozițiile din el le putem grupa după trebuință și pentru că din el putem exercita o controlă liniștitoare, pe care o am pierde introducând deadreptul în celelalte registre.

Maestrul cuprinde, foliat, atâtea conturi, câte părți de avere, ori rami principali de afaceri exersăm. Ne vom nizu totdeauna să deschidem în maestru cât mai puține conturi, dar astfel alege ca să nu sufere claritatea prezentării situațiunii.

Registrele auxiliare sunt o specificare a conturilor din maestru. Aproape fiecărui cont de maestru îi corăspunde un registru auxiliar. Specificarea în registrele auxiliare se face după persoane ori obiecte, fiecare persoană ori obiect având un cont în cărțile auxiliare.

Maestrul ne prezintă situațiunea noastră, cărțile auxiliare situațiunea clienților și a părților de avere.

Privită contabilitatea din acest punct de vedere, putem judeca mai bine, cele trei forme principale, sub cari aceasta știință s'a dezvoltat, în decursul timpurilor, când schimbul de idei nu eră încă așa repede ca azi.

Vom analiza numai registrele principale, registrele auxiliare fiind aceleași la toate trei formele.

Contabilitatea franceză e mai aproape de natura contabilității având cărți principale *jurnalul și maestrul*.

Contabilitatea italiană împarte jurnalul în două registre, unul pentru afacerile pe bani gata, numit *cassa*, altul pentru afacerile pe credit, numit *prima-nota*. Pozițiile din aceste două registre se contrag de regulă într'un al treilea registru, care poartă numele de *jurnal* și apoi din acesta se fac introducerile în *maestru*.

Contabilitatea americană a împreunat în mod fericit jurnalul cu maestrul, având un singur registru principal *jurnal-maestrul*.

Acest registru este un jurnal, care cuprinde conturile din maestru aranjate în mod tabelaric unul lângă altul. Astfel că introducând pozițiile în acest jurnal, am făcut în același timp — ceea ce ne interesează mai mult — și concentrarea, care altfel ar fi trebuit să o facem în maestru. Am făcut dintr'odată două lucruri.

Contabilitatea franceză se potrivește pentru afaceri mici ori mari, cari nu necesitează prea multe poziții de introdus, din motivul că în jurnal, în același timp numai o persoană poate lucra.

Contabilitatea italiană se potrivește pentru afaceri extinse, pentru că jurnalul fiind împărțit în două registre, pot lucra în ele două persoane în același timp.

Contabilitatea americană se potrivește pentru afaceri mici ori mari, cari nu necesitează prea multe poziții de introdus, și prea multe conturi de maestru, pentru că altfel jurnal-maestrul ar fi prea extins și greu de folosit.

Contabilitatea americană e mai practică pentru că împlinește cu o muncă două cerințe. De altă parte ea se potrivește numai afacerilor, cari nu recer multe conturi de maestru. Se potrivește deci pentru moșii, afaceri de comerț, întreprinderi, cari se pot foarte bine concentra în puține conturi de maestru.

Avem însă în zilele noastre dezvoltate în măsură foarte mare afacerile de bancă. Aceste afaceri au o extensiune mare, atât în ce privește pozițiile de introdus, cât și conturile de maestru.

Dacă metoda americană se potrivește atât de bine afacerilor de comerț, moșii, întreprinderi, vom căuta să o facem aplicabilă și afacerilor de bancă, mai cu seamă că în aceste afaceri, mai mult decât în oricare altele, se recere să ne cunoaștem în tot momentul cât mai repede starea.

Făcând o reprivire la metoda italiană, care știm că se potrivește afacerilor extinse, vom înțelege că acolo împărțirea jurnalului s'a făcut, urmând principiul diviziunii muncii.

Vom aplica deci și metodei americane acest principiu. Cu alte cuvinte, pentru afacerile de bancă vom desface Jurnal-maestrul în mai multe registre. În câte? Nu se poate defini hotărît. Și tocmai în această ne-definire rezidă o calitate mult căutată a acestei contabilități. Ne vom mulțămii să normăm în general că *Jurnal-maestrul trebuie împărțit în atâtea registre câți rami principali de operațiune cultivăm*, astfel ca un registru să nu cuprindă mai multe de 4—5 conturi înrudite. Așadar variabil fiind numărul registrelor, cari suplinesc Jurnal-maestrul, această contabilitate o poți introduce în toate afacerile dela cele mai mici până la cele mai mari, căci fiecare dintre ele se va folosi de atâtea registre de Jurnal-maestrul, de câte are lipsă.

Iată dar calea, pe care putem ajunge la o contabilitate uniformă în toate manifestările vieții noastre economice, căci aspectul acestei contabilități va fi același, compunându-se Jurnal-maestrul, din mai multe, ori mai puține, ori chiar numai din un singur registru.

Iată cari pot fi registrele în cari se împarte Jurnal-maestrul, pe cari registre le vom numi de aci încolo simplu **Jurnale**.

1. Jurnalul escontului.

N. crt. Ref.	Text	N. imp.	Escont		Int. de escont		Provisiuni	
			Debit	Credit	Debit	Credit	Debit	Credit

Asemenea acestuia:

2. Jurnalul creditelor cambiale cu acop. hip.
3. " împrumuturilor hip.
4. " împrumuturilor pe obligațiuni.
5. " împrumuturilor pe efecte.
6. " reescont.
7. " împrumut. hip. cedate.
8. " împr. proprii (lomb., împr. preluate).
9. " cassa, cu: Monete, proteste, spese de proces.
10. Jurnalul mobilier cu: Spese (laolaltă ori specificate).

11. Jurnalul Depun. spre fructif.

Debit.				Credit.					
Ref.	Text.	Nr.	Depu- neri	Int. de ded.	Ref.	Text.	Nr.	Depu- neri	Int. de dep.

În felul acestuia:

12. Jurnalul efecte.
13. " realități.
14. " cont-curent.
15. " scrisuri fonciare (la băncile emitente).
16. " capital cu dividenda în bilanț.
17. " perdere și profit cu fonduri restante, tantieme.

Jurnalele trebuie să fie legate și timbrate, (ca și cărți secundare) și e bine dacă se fac cât mai subțiri și ușoare. (Va urma).

Lege pentru funcționarii privați.

În ministerul de comerț au fost terminate nu de mult lucrările pregătitoare ale unui nou proiect de lege, menit a normă relațiile de drept ale funcționarilor privați. Acesta este deja al treilea proiect în acest obiect, elaborat în ministeriu. Primul a fost elaborat la anul 1901, iar al doilea la anul 1908, în legătură cu legea industrială. Acest al treilea proiect prevede o lege specială pentru funcționarii privați, independentă de legea industrială.

Iată dispozițiile principale ale noii legi:

Dacă funcționarul privat este împiedecat, prin morb sau în urma unui accident, de a-și împlini funcțiunea, patronul este dator a-i plăti toate competențele cuvenite, pe timp de 6 săptămâni, fără privire că în acelaș timp impieगतul primește „bani de alimentație“ dela „Cassa cercuală pentru ajutorarea muncitorilor“.

Noua lege prevede concedii anuale pentru impieगत și anume 7 zile în fiecare an după un serviciu de un an; 15 zile după 5 ani; 21 de zile după 10 ani și 28 de zile după 15 ani de serviciu.

Localitățile (birourile) trebuie să fie igienice, luminoase, curate, bine aerizabile, libere de praf și iarna încălzite. În prăvălii trebuie să stea la dispoziția impieगतilor scaune pentru timpul de pauză.

Terminul de abdicere noul proiect îl normează după două categorii mari. Pentru funcționarii privați cu salariu până la K 2400 legea prevede, la un serviciu până la 5 ani, un termen de abdicere de 4 săptămâni; dela 5—10 ani — 6 săptămâni, iar dela 10 ani și în sus termenul de abdicere va fi de 3 luni.

Cei cu salariu anual de peste K 2400 vor avea, până la 10 ani de serviciu, un termen de abdicere de 3 luni; dela 10—15 ani — 6 luni, iar dela un serviciu de peste 15 ani — un an.

Termine de abdicere mai scurte nici atunci nu este îndreptățit a fixa patronul, când impieगतul s'ar învoi la aceasta.

O dispoziție importantă a proiectului este aceea, prin care obligă pe patron a restitui impieगतilor, cari ies din serviciu, cel puțin sumele contribuite de aceștia la fondurile de pensiuine, de ajutorare etc.

Pentru reprezentarea și apărarea intereselor funcționarilor privați, proiectul prevede crearea unei secții speciale în cadrul camerelor de comerț și industrie existente: a unei secții a funcționarilor privați și impieगतilor comerciali.

REVISTA FINANCIARA.

Situațiunea.

Sibiu, 7 August 1913.

După ultimo și în primele zile ale lunii curente s'a simțit în piața internațională de bani pretutindenea o ameliorare oarecare a situației, împrejurare la care a contribuit în mare măsură și mersul favorabil al

pertractărilor de pace din București. În Berlin, numărul oferit în cantități destul de însemnate, a avut numai căutare minimală, fiind prea scump, și discountul privat continuând a cotă $4\frac{3}{4}\%$. În London numărul a fost mai puțin abundent ca în Berlin, cu toate acestea discountul privat s'a redus dela $4\frac{1}{4}\%$ la $3\frac{1}{16}\%$, pe când în Paris s'a stabilit la $3\frac{3}{4}\%$.

În piața internă încă au început a se ivi oferte de bani, cu toate acestea afacerile continuă a stagna și discountul privat se menține la $5\frac{13}{16}\%$ pentru cambii vienez de prima bonitate, $6\frac{1}{16}\%$ pentru cambii budapestane de aceeași categorie și $6\frac{1}{2}\%$ — $7\frac{1}{4}\%$ pentru alt material, după bonitate și durată.

Jurisdicțiune.

Deciziuni curiale.

Domiciliarea ulterioară a cambiei. Conform praxei judecătorești mai noue, posesorul cambiei, în lipsă de stipulații contrare, este îndreptățit a domicilia ulterior cambia, neprovăzută cu locul de plată; dar pe baza acestui drept al său, domiciliul scris deja pe cambie, deci scris în mod legal, nu-l mai poate șterge — fără învoirea obligaților cambiali.

(Curia reg. sub Nr. 322/913 V dela 21 Maiu 1913).

*

Taxa de storno. Dacă la un împrumut de durată mai lungă s'a stipulat, pentru caz de replătire înainte de termenul fixat, afară de interese încă și o taxă de despăgubire (taxă de storno) atunci taxa aceasta, întrucât trece cu interesele stipulate și cu alte accesorii cu tot peste 8% , poate fi dejudecată în favorul creditorului în partea ce trece peste interesele și accesoriiile de 8% . (Senatul pentru unitatea de drept a Curiei reg. sub Nr. 1 civ. dela 19 Mai 1913).

*

Dreptul de a pretinde agio în caz de urcare a capitalului social. În caz de urcare a capitalului social societatea poate cu tot dreptul pretinde dela acționarul cel nou plătirea unui agio, peste valoarea nominală a acțiilor — în favorul fondului de rezervă.

(Curia reg. sub Nr. 919/1912 V. dela 17 April 1913).

A FACERI DE DARE.

Darea după contribuiri la institutul de pensiuine. Judecătoria administrativă a adus nu de mult sub Nr. 29,897/912 o hotărâre principală importantă cu privire la scutirea de dare a contribuțiilor la institutul de pensiuine. Anume s'a ivit întrebarea că îndreptățit este un institut de bani să detragă din baza de dare sumele, ce le-a plătit pentru funcționarii săi la institutul de pensiuine, cu alte cuvinte: scutite sunt de dare contribuțiile acestea?

Comisiunea pentru fixarea dărilor a denegat subtragerea sumelor amintite din venitul brut; tot asemenea comisiunea pentru reclamarea dărilor. Recursul înaintat în contra hotărârilor celor două instanțe prime a fost rezolvat acum prin forul ultim, judecătoria administrativă, care a declarat contribuțiile plătite pentru funcționari la institutul de pensiuine ca *scutite de dare*, va să zică, ca poziții, *ce se pot detrage din venitul brut cu ocazia fixării dărilor.*

CRONICĂ.

Un aviz! Aducem la cunoștința băncilor și însoțirilor noastre, cari au comandat la timpul său «*Anuarul băncilor române pro 1914*», că în zilele acestea li s'au expediat, celor mai multe, exemplarele comandate. În legătură cu acestea ținem să rugăm cu insistență acele bănci, însoțiri sau persoane private, cari au restanțe la «Solidaritatea» (taxe de revizii) sau la «*Revista Economică*» (abonamente, inserțiuni și anuare pe anii trecuți) să binevoiască a-și achita fără amânare restanțele de orice fel. Căci trebuie să se știe, că «*Revista Economică*» încă se susține, ca oricare altă foaie de-a noastră, numai din puterile proprii și deci contează și trebuie să conteze și ea la intrarea cât mai regulată a abonamentelor și inserțiunilor, ce-i compet. De altă parte costul anuarelor comandate e prea natural să și-l achite fiecare îndată după primirea exemplarelor comandate.

În considerarea *punctuozității* în îndeplinirea angajamentelor luate, punctuozitate care trebuie să caracterizeze toate acțiunile de orice natură ale institutelor de bani — majoritatea abonenților noștri — credem, că rugarea noastră nu va rămâne fără efectul dorit și că în viitor ni se vor da tot mai puține prilejuri de-a ne plânge în privința aceasta.

*

Noua numerizare a parcelelor la cartea funduară. Precum se anunță, ministrul de justiție, la intervenția ministrului de finanțe, și la cererea mai multor cercuri interesate, a revocat ordinațiunea sa circulară de acum doi ani, prin care se dispunea un nou procedeu de numerizarea parcelelor de pământ împărțite și a restabilit, în mod provizor, situația de mai înainte.

Chestiunea numerizării parcelelor de pământ, în caz de împărțire, va fi normată în curând în conțelegere cu ministrul de finanțe.

*

În atențiunea băncilor noastre. S'a pierdut pe linia Timișoara - Arad - Teiuș - Coșșa - Sibiu un cambiu bianco (blancheta valabilă până la suma de K 2400) purtând subscrierile Alexandru Crăciunescu și Ana Fizeșan.

On. noastre institute de bani sunt rugate a refuza escontarea acestui cambiu.

BIBLIOGRAFIE.

„*Anuarul Băncilor Române pe anul 1914*“. Anul XV. Redactor: *Constantin Popp*. Tiparul Tipografiei Arhidiecezane 1913.

În zilele acestea a apărut în editura „Solidarității“ și în extensiune de 15 coale tipar formatul de pân'acum, cunoscutul șematism al institutelor de bani române (societăți pe acții și însoțiri etc.)

Partea calendaristică, ce de un șir de ani a format coala I a acestei publicații lipsește de astădată din „Anuar“, ceea ce a făcut posibil — precum anunță redacția într'un cuvânt înainte către abonenți — ca „Anuarul“ să ajungă cu 3 luni mai de timpuriu ca în trecut — în mâinile publicului, ceea ce are marele avantaj că șematismul rămâne timp mai îndelungat în folosința cercurilor interesate.

„*Anuarul Băncilor Române pe anul 1914*“ cuprinde pe 15 coale datele dela 146 de institute de bani (soc. pe acții), dela „Banca gen. de asigurare“, dela 60 de însoțiri de credit și dela 14 societăți comerciale, însoțiri de consum și alte întreprinderi, în total datele dela 221 de întreprinderi românești, indicând la fiecare: firma, în toate limbile înprotocolate, sediul (comitatul), Nr. telefonului, calitatea de membru al „Solidarității“, anul fondării, capitalul social, prețul acțiilor, dividendă pe ultimii 3 ani, termenul de prescripțiune al cupoanelor, dreptul de vot, semnarea firmei și foile oficiale ale societății. Mai departe: numele membrilor din direcțiune, din comitetul de supraveghiere și al funcționarilor, bilanțul și contul profit și pierdere pe anul 1912, distribuția profitului net și al cuotei de binefacere.

Un capitol special cuprinde însoțirea băncilor noastre „Solidaritatea“, cu o listă alfabetică a membrilor acestei însoțiri, scopul urmărit de ea, condițiile de primire, numele membrilor din direcțiune, din comitetul de supraveghiere și lista revizorilor experți, în fine bilanțul pe 1912 al însoțirii. După o tabelă a „Dividendelor băncilor române pe anul 1912“, urmează două sumare: unul după sediu (al societăților pe acții), arătând în cari orașe ce întreprinderi sunt și altul alfabetic, cuprinsând toate întreprinderile din șematism. „Anuarul“ se încheie cu un „Bilanț general al băncilor noastre pe 1912“ arătând cifrele dela 148 de institute de bani.

Prețul «Anuarului» legat în pânză elegantă este K 4— plus porto 30 fil., total deci K 4.30 și se poate procură dela Administrația «Revistei Economice» în Sibiu — Nagyszeben.

S U M A R.

Pauperismul la poporul nostru. — **Bilanțul semestral al „Albinei“.** — **Bancherul din provincie.** — **Contabilitate.** — **Legea pentru funcționarii privați.** — **Revista financiară:** Situațiunea. **Jurisdicțiune:** Deciziuni curiale. Domicilierea ulterioară a cambiei. — Taxa de storno. — Dreptul de a pretinde agio în caz de urcare a capitalului societar. — **Afaceri de dare:** Dare după contribuțiile la institutul de pensiune. — **Cronică:** Un aviz! — Noua numerizare a parcelelor la cartea funduară. — În atențiunea băncilor noastre. — **Bibliografie:** Anuarul Băncilor române pe anul 1914.